

LUONDDUSUODJALANLÁGA DOARJJA ÁRBEBIOTOHPAID DIVVUMII JA DIKŠUMII

Boares niittuid, áidojuvvon eatnamiid ja meahcceguhtuneatnamiid lea vejolaš divvut ođđa luonddusuodjаланlága doarjagiin. Doarjja miedihuvvo vuodđodivvumiidda, ovdamearkka dihtii guhtuneatnama áiddi ceggemii, muoraid njáskamii, dahje vaikko rássegietti dahje rávrra láddjemii. Doarjaga mihttomearrin lea máhcahit dikšui min divraseamos árbebiotohpaid ja viiddidit árbebiotohpaid viidodaga. Árbebiotohpat leat min mánggabealageamos luondu ja dat leat dehálaš eallinbirrasat mánggaide šlájaide.

MAKKÁRAŠ ČUOZÁHAKII SÁHTTÁ OHCAT DOARJAGA?

- Čuozáhat lea dán muttus divššokeahtes.
- Čuozáhat ii leat birassoahpamušas.
 - Spiehkastahkan čuozáhagat, main gávdnojit earenoamáš šládjaárvvut, ovdamearkka dihtii áitatvuloš šládja. Barggu doaibmabijut eai goittotge oaččo leat seammá, mat ruhtaduvvojit jo birassoahpamušain.
- Čuozáhahkii ii leat miedihuvvon doarjja seammá doaibmabijuide.
- Čuozáhaga luondduárvvut leat čielggaduvvon doarvái bures
 - Čielggadus sáhtta lea EBI-guovddáša dahje Meahciráđđehusa árbebiotohpainvesteren dahje virgeoapmahačča árvvoštallan čuozáhaga luondduárvvuin.
- Doarjja miedihuvvo luondduárvvuid bealis divraseamos árbebiotohpaide.
 - Vuosttamužžan leat Natura- ja luonddusuodjalanguovlluid čuozáhagat dahje divrrasin inventerejuvvon árbebiotohpat (eanagottálaččat dahje váldegottálaččat divrras čuozáhagat).
 - Luondduárvvuid bealis gáibitmeahtun čuozáhagaid sáhtta doarjut guorahallama mielde. Ovdamearkka dihtii čuozáhat divrras árbebiotohpaid lahka sáhtta leat heivvolaš, jos das leat seilon árbebiotohpaid iešvuodát.
 - Divrras čuozáhagat leat kártejuvvon árbebiotohpaid inventeremiin. Álgga divvumiidda doarjaga vehkiin sáhtta boahtit maiddá EBI-guovddášis dahje Meahciráđđehusas, mas lea diehtu doaibmaguovllus divraseamos čuozáhagain.
 - Ođđaeallinbirrasiin (geaidnoravddat, fápmojođasguovllut jed.) doarjaga sáhtta miedihit dušše čuozáhagaide, madda leat šaddan earenoamáš divrras árbebiotohpašlájat.
- Čuozáhahkii dahkat dikšunplána, man ferte dohkkehahttit EBI-guovddášis. Dárbbu mielde maiddá EBI-guovddáš dahje suodjalanguovlluin Meahciráđđehus sáhtta dahkat dikšunplána.
- Divvunčuozáhagat plánejuvvojit ovttasbarggus eananoamasteaddjiin ja dikšumii dárbbáša álo eananoamasteaddji lobi.

MAID DOARJJA RUHTADA?

- Doarjja miedihuvvo dávvirin dahje bálvalussan.
 - EBI-guovddáš, dahje suodjalanguovlluin Meahciráđđehus, sáhtta ovdamearkka dihtii doaimmahit čuozáhahkii áideávdnasiid ja ruhtadit maiddá njáskamiid, láddjema dahje vaikko áiddiid ceggenbarggu.
- Doarjja lea eanaš geardelunddot ja dan miedihit vuododivvumiidda.

- Dáhpáhusa ja guorahallama mielde sáhttit ruhtadit maiddái dikšundoaimmaid maid dahkat mánga jagi. Dákkáraš sáhtášii leat čuozáhat, man ii sáhte dikšut eanadoalu birassoahpamušain dahje gos lea earenoamáš dikšuma gáibideaddji áitatvuloš šládja.
- Vuodđodivvun sáhtta leat ovdamearkka dihtii guohtunguovllu áiddi ráhkadeapmi, smávva njáskamat, rávrra láddjen dahje niittu láddjen liššáin.
- Luonddusuodjalanlága doarjaga divvumiid manjá dikšun ferte joatkašuvvat ovdamearkka dihtii eanadoalu birassoahpamušain.

MAKKÁRAŠ ČUOZÁHAGAT EAI HEIVE DOARJAGII?

- Doarjagiin ii sáhte ruhtadit ovdamearkka dihtii bealddu dahje meahci divvumiid. Čuozáhat ferte leat árbebiotohpa dahje dohko leat šaddan divrras árbebiotohpai mihtilmas šlájat.
- Doarjagiin ii sáhte ruhtadit niittu dahje rássegietti vuodđudeami ovdamearkka dihtii gilvimiin.
- Ođđaeallinbirrasat (ovdamearkka dihtii joavdelas eatnamat, fápmojođasguovllut jed., main eai leat mihtilmas šládjaárvvut).

GII SÁHTTÁ OHCAT DOARJAGA?

- Doarjaga sáhttet ohcat lunddolaš olbmot, fitnodagat, earát servošat dahje almmolaš servošat vuhtii válddekeahttá stáhta.
- Jos doarjaga ohcat nuppi oamastan eatnamii, ohcamušas ferte leat eananoamasteaddji čálalaš miehtan.

DOAIMMA NÁ

- Doarjagis beroštuvvan olbmot ávžžuhuvvojit váldit oktavuoda vuosttamužžan báikkálaš EBI-guovddáša Y-ovddasvástádusguovllu árbebiotohpaovddasvástideaddjai: <https://www.ely-keskus.fi/asiointi-ja-yhteystiedot>
- Skovvi man sáhtta printet lea dán siiddu olgeš bielkkas. Ohcanskovi ferte doaimmahit báikkálaš EBI-guovddáša girjenkontuvrii: <https://www.ely-keskus.fi/asiointi-ja-yhteystiedot>

DUOGÁŠ JA LÁHKAÁSAHEAPMI

Birasministeriija bijai johtui jagis 2020 Helmi-eallinbirasprográmma. Helmi-prográmmas darvánit Suoma luonddu geaffuma stuorimus sivaide: eallinbirrasiid geahppáneapmái ja kvalitehta headjumii. Árbebiotohpat leat min mánggabealageamos ja eanemus áitatvuloš luondu. Luonddusuodjalanlága doarjaga ruhtada Birasministeriija. <https://ym.fi/helmi>

Doarjaga ožžon olbmui doarjja lea vearuheapme (Dienasvearroláhka 1535/1992 §92d).

Stáhtaráđi ášahus árbebiotohpaid divvumii ja dikšumii miedihuvvon doarjagis jagiin 2020 - 2025 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200953> (Luonddusuodjalanláha 1096/1996 Lohku 1 a).